

ESAs 2016 72

07/04/2017

Zajedničke smjernice

o značajkama pristupa nadzoru sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma koji se temelji na riziku i mjerama koje se poduzimaju kada se provodi nadzor koji se temelji na procjeni rizika

Smjernice o nadzoru koji se temelji na riziku

1. Zajedničke smjernice o značajkama pristupa nadzoru sprečavanja pranja novca i financiranja terorizma koji se temelji na riziku i mjerama koje se poduzimaju kada se provodi nadzor koji se temelji na procjeni rizika

Smjernice o nadzoru koji se temelji na riziku

Status ovih smjernica

U ovom se dokumentu nalaze zajedničke smjernice donesene na temelju članka 16. i članka 56. podstavka 1. Uredbe (EU) br. 1093/2010 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. studenoga 2010. o osnivanju europskog nadzornog tijela (Europskog nadzornog tijela za bankarstvo), kojom se izmjenjuje Odluka br. 716/2009/EZ i stavlja izvan snage Odluka Komisije 2009/78/EZ; Uredbe (EU) br. 1094/2010 o osnivanju Europskog nadzornog tijela (Europsko nadzorno tijelo za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje); i Uredbe (EU) br. 1095/2010 o osnivanju europskog nadzornog tijela (Europskog nadzornog tijela za vrijednosne papire i tržišta kapitala) – „uredbe o europskim nadzornim tijelima”. U skladu s člankom 16. stavkom 3. uredbi o europskim nadzornim tijelima nadležna tijela i financijske institucije moraju poduzeti sve napore za usklađenje sa smjernicama.

Zajedničkim smjernicama utvrđuju se stajališta europskih nadzornih tijela u vezi s odgovarajućim nadzornim praksama unutar europskog sustava financijskog nadzora ili u vezi s načinom na koji bi se pravo Unije trebalo primjenjivati u određenom području. Nadležna tijela na koja se primjenjuju zajedničke smjernice trebaju se pridržavati njihovih odredaba tako što će ih uključiti u svoje nadzorne prakse na odgovarajući način (npr. izmjenom svojeg pravnog okvira ili svojih nadzornih postupaka), uključujući slučajeve u kojima su zajedničke smjernice prvenstveno usmjerene na institucije.

Zahtjevi izvještavanja

U skladu s člankom 16. stavkom 3. uredbi o europskim nadzornim tijelima nadležna tijela moraju obavijestiti odgovarajuće europsko nadzorno tijelo o tome jesu li usklađena ili se namjeravaju uskladiti s ovim smjernicama ili o razlozima neusklađenosti do 07.06.2017. [dva mjeseca nakon donošenja]. U slučaju izostanka takve obavijesti unutar tog roka odgovarajuće europsko nadzorno tijelo smatrat će da nadležna tijela nisu usklađena. Obavijesti treba slati u obrascu navedenom u odjeljku 5. na adrese [\[compliance@eba.europa.eu\]](mailto:compliance@eba.europa.eu), jc_compliance@eiopa.europa.eu i

JOINT COMMITTEE OF THE EUROPEAN
SUPERVISORY AUTHORITIES

compliance.jointcommittee@esma.europa.eu] s oznakom „ESAs 2016 72”. Obavijesti bi trebale slati osobe nadležne za izvještavanje o usklađenosti u ime svojih nadležnih tijela.

Obavijesti će biti objavljene na portalima europskih nadzornih tijela u skladu s člankom 16. stavkom 3.

Glava I. – Predmet, područje primjene i definicije

Predmet

1. Ovim smjernicama utvrđuju se značajke pristupa nadzoru sprečavanja pranja novca i financiranja terorizma koji se temelji na riziku i korake koje bi nadležna tijela trebala poduzeti pri provođenju nadzora koji se temelji na procjeni rizika u skladu sa zahtjevima utvrđenima člankom 48. stavkom 10. Direktive (EU) 2015/849¹.

Područje primjene

2. Ove su smjernice upućene nadležnim tijelima kako je utvrđeno člankom 4. stavkom 2. točkom ii. Uredbe (EU) br. 1093/2010, člankom 4. stavkom 2. točkom ii. Uredbe (EU) br. 1094/2010 i člankom 4. stavkom 3. točkom ii. Uredbe 1095/2010.
3. Nadležna tijela trebala bi primijeniti ove smjernice pri izradi, provedbi, izmjeni i jačanju svojeg modela nadzora sprečavanja pranja novca i financiranja terorizma koji se temelji na riziku.

Definicije

4. Za potrebe ovih smjernica primjenjuju se sljedeće definicije:
 - Klaster je skupina subjekata procjene koji imaju slične značajke.
 - Nadležna tijela su tijela nadležna za osiguravanje usklađenosti društava sa zahtjevima Direktive (EU) 2015/849 kako su preneseni u nacionalno zakonodavstvo.²
 - Društvo je kreditna institucija ili financijska institucija kako je utvrđeno člankom 3. stavcima 1. i 2. Direktive (EU) 2015/849.
 - Inherentan rizik od pranja novca i financiranja terorizma je razina rizika od pranja novca i financiranja terorizma prije smanjivanja rizika.
 - Pristup nadzoru koji se temelji na riziku (RBA) je pristup u kojem nadležna tijela i obveznici utvrđuju, procjenjuju i razumiju rizike od pranja novca i financiranja terorizma kojima su izloženi subjekti procjene te poduzimaju mjere za sprečavanje pranja novca i financiranja terorizma koje su proporcionalne

¹ Direktiva (EU) 2015/849 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. svibnja 2015. o sprečavanju korištenja financijskog sustava u svrhu pranja novca ili financiranja terorizma, o izmjeni Uredbe (EU) br. 648/2012 Europskog parlamenta i Vijeća te o stavljanju izvan snage Direktive 2005/60/EZ Europskog parlamenta i Vijeća i Direktive Komisije 2006/70/EZ (SL L 141, 5. 6. 2015., str. 73.).

² Vidjeti članak 4. stavak 2. točku ii. UREDBE (EU) br. 1093/2010, članak 4. stavak 2. točku ii. Uredbe (EU) br. 1094/2010 i članak 4. stavak 3. točku ii. Uredbe 1095/2010.

tim rizicima

- Nadzor sprečavanja pranja novca i financiranja terorizma koji se temelji na riziku (RBS) je pristup nadzoru sprečavanja pranja novca i financiranja terorizma koji se temelji na riziku iz članka 48. stavka 6. Direktive (EU) 2015/849 pri kojem se intenzitet i učestalost nadzora društava u vezi sa sprečavanjem pranja novca i financiranja terorizma utvrđuju na temelju procjene rizika od pranja novca i financiranja terorizma koji pogađaju ta društva.
- Model nadzora koji se temelji na riziku odnosi se na čitav skup procedura, postupaka, mehanizama i praktičnih aspekata kojima se nadležnim tijelima omogućava izvršavanje njihovih ovlasti nadzora sprečavanja pranja novca i financiranja terorizma na način koji je razmjeran utvrđenim rizicima od pranja novca i financiranja terorizma.
- Rizik od pranja novca i financiranja terorizma predstavlja vjerojatnost i učinak pojave pranja novca i financiranja terorizma. Pod rizikom se podrazumijeva inherentan rizik.
- Čimbenici rizika od pranja novca i financiranja terorizma su varijable koje, samostalno ili u kombinaciji, mogu povećati ili smanjiti rizik od pranja novca i financiranja terorizma.
- Profil rizika predstavlja ukupne značajke (uključujući vrstu i razinu) rizika koje i dalje postoje nakon smanjivanja rizika.
- Subjekt procjene je bilo koji sektor ili podsektor financijskog sustava, društvo, grupa ili klaster, koji su kategorizirani u skladu s kriterijima koje utvrđuju nadležna tijela.
- Prijetnja je potencijalna šteta koju je prouzročila neka osoba ili skupina osoba, odnosno koja je prouzročena nekim objektom ili nekim djelovanjem. U kontekstu pranja novca i financiranja terorizma u to je uključena potencijalna šteta koju su prouzročili kriminalci, terorističke skupine i njihovi pomagači i potencijalna šteta koja je prouzročena njihovim sredstvima, kao i prošlim, sadašnjim i budućim djelovanjima u vezi s pranjem novca i financiranjem terorizma.

Glava II. – Zahtjevi u vezi s nadzorom sprečavanja pranja novca i financiranja terorizma koji se temelji na riziku

Provedba modela nadzora koji se temelji na riziku

Opća pitanja

5. Nadležna bi tijela trebala primijeniti sljedeća četiri koraka kao dio djelotvornog modela nadzora sprečavanja pranja novca i financiranja terorizma koji se temelji na riziku:
 - i. 1. korak – utvrđivanje čimbenika rizika od pranja novca i financiranja terorizma;
 - ii. 2. korak – procjena rizika;
 - iii. 3. korak – nadzor i
 - iv. 4. korak – praćenje, preispitivanje i daljnje aktivnosti.
6. Nadležna bi tijela trebala uzeti u obzir da nadzor koji se temelji na riziku nije jednokratna mjera, već trajan i cikličan postupak.
7. Nadležna tijela mogu grupirati u „klastere” društva koja ne pripadaju istoj financijskoj grupi, ali dijele slične značajke, i smatrati ih jedinstvenim „subjektom procjene”. Primjeri značajki koje mogu dijeliti društva unutar jednog klastera uključuju njihovu veličinu, prirodu njihova poslovanja, vrstu stranaka kojima pružaju usluge, njihova geografska područja ili aktivnosti i njihove kanale dostave. U tom slučaju, neki se elementi nadzora koji se temelji na riziku mogu provoditi na kolektivnoj razini samog klastera, umjesto na razini svakog pojedinačnog društva unutar tog klastera.
8. Nadležna tijela koja grupiraju društva u klastere trebala bi osigurati da uvjeti i praktični aspekti grupiranja u klastere odgovaraju rizicima od pranja novca i financiranja terorizma koji su povezani s društvima u tom klasteru. Nadležna tijela ne bi u normalnim okolnostima trebala grupirati grupe u klastere, već bi društva koja su dio iste financijske grupe trebala smatrati dijelovima jednog „subjekta procjene”.
9. Ako bi nadležno tijelo znalo, ili sumnjalo na temelju opravdanih razloga, da se rizik povezan s pojedinim društvom u klasteru znatno razlikuje od rizika povezanih s drugim društvima u klasteru, npr. jer je društvo u stvarnom vlasništvu pojedinaca u čiji se integritet sumnja, ili je okvir unutarnje kontrole društva manjkav, nadležno bi tijelo trebalo izdvojiti takvo društvo iz klastera i procijeniti ga pojedinačno ili kao dio klastera društava slične razine rizika.

Proporcionalnost

10. Nadležna bi tijela trebala postupati proporcionalno pri nadzoru subjekata procjene u svrhe sprečavanja pranja novca i financiranja terorizma. Pri utvrđivanju opsega traženih informacija te učestalosti i intenziteta nadzornog angažmana i dijaloga s nekim društvom, trebalo bi u obzir uzeti prirodu i veličinu društva i to bi djelovanje trebalo biti razmjerno utvrđenom riziku od pranja novca i financiranja terorizma.

11. Nadležna tijela trebala bi prepoznati da veličina ili sistemska važnost društva ne mora sama po sebi upućivati na razmjer njegove izloženosti riziku od pranja novca i financiranja terorizma; međutim, mala društva koja nisu sistemski važna mogu svejedno predstavljati visok rizik od pranja novca i financiranja terorizma.

Suradnja s drugim nadležnim tijelima

12. Nadležna bi tijela, u okviru ovlasti koje im daje njihovo nacionalno zakonodavstvo, trebala surađivati i bez odgode razmjenjivati sve relevantne informacije u cilju osiguravanja djelotvornog nadzora subjekata procjene u vezi sa sprječavanjem pranja novca i financiranja terorizma. Kada subjekti procjene djeluju na prekograničnoj osnovi, tom bi suradnjom trebalo obuhvatiti nadležna tijela drugih država članica i, kada je potrebno, nadležna tijela zemalja izvan EU-a.
13. Nadležna bi tijela trebala primijeniti sve mjere i alate za suradnju i koordinaciju koje imaju na raspolaganju, uključujući one koje su njihove države članice provele u skladu s člankom 48. stavkom 4., člankom 48. stavkom 5. i člankom 49. Direktive (EU) 2015/849.

1. korak: utvrđivanje čimbenika rizika od pranja novca i financiranja terorizma

Opća pitanja

14. Pri primjeni modela nadzora koji se temelji na riziku, nadležna bi tijela prvo trebala utvrditi čimbenike rizika koji će utjecati na rizike od pranja novca i financiranja terorizma kojima su izloženi subjekti procjene.
15. Opseg i vrsta traženih informacija trebale bi biti proporcionalne prirodi i veličini poslovanja subjekta procjene. Ujedno bi u obzir trebalo uzeti njegov profil rizika kako je utvrđen na temelju prethodnih procjena rizika, ako ih je bilo, i kontekst u kojem subjekt procjene djeluje, kao što je priroda sektora kojemu subjekt procjene pripada. Nadležna tijela trebala bi razmotriti utvrđivanje vrsti informacija koje će uvijek zahtijevati, te slične informacije za usporedive subjekte procjene te razmotriti koja vrsta informacija dovodi do pokretanja zahtjeva za opsežnije i iscrpnije informacije.
16. Pri utvrđivanju čimbenika rizika od pranja novca i financiranja terorizma nadležna bi se tijela trebala oslanjati na zajedničke smjernice na temelju članka 17. i članka 18. stavka 4. Direktive (EU) 2015/849 o pojednostavnjenoj i pojačanoj dubinskoj analizi stranke i čimbenicima koje bi kreditne i financijske institucije trebale razmotriti pri procjeni rizika od pranja novca i financiranja terorizma povezanog s pojedinačnim poslovnim odnosima i povremenim transakcijama.

Izvori informacija

17. Kada je to moguće, nadležna bi tijela trebala utvrditi čimbenike rizika na temelju informacija dobivenih iz različitih izvora. Nadležna bi tijela trebala odrediti vrste i broj tih izvora na temelju procjene rizika. Nadležna bi tijela trebala osigurati pristup odgovarajućim izvorima informacija te poduzeti mjere, kada je to potrebno, radi poboljšanja tih izvora.
18. Nadležna bi tijela uvijek trebala razmotriti:
 - nadnacionalnu procjenu rizika Europske komisije,
 - mišljenje europskih nadzornih tijela o riziku od pranja novca i financiranja terorizma koji utječe na financijsko tržište,
 - informacije nacionalne vlade i stranih vlada, kada je to relevantno, kao što je nacionalna procjena rizika (NRA),
 - informacije nadzornih tijela, kao što su smjernice, i relevantne rezultate nadzornih mjera, kao što su službene bilješke, informacije prikupljene u sklopu postupka izdavanja odobrenja za rad, licence ili putovnice, izravnih nadzora, neizravnih kontrola i provedbenih mjera.

Kada se relevantne informacije nalaze u posjedu drugih nadležnih tijela kod kuće ili u inozemstvu nadležna bi tijela trebala poduzeti mjere u cilju osiguravanja pristupa razmjeni tih informacija i njihove pravodobne razmjene. To se odnosi i na informacije Europske središnje banke u sklopu jedinstvenog nadzornog mehanizma,

- delegirane akte koje je donijela Europska komisija u skladu s člankom 9. stavkom 2. Direktive (EU) 2015/849, i
 - informacije finansijsko-obavještajnih jedinica (FOJ) i tijela za kazneni progon, kao što su izvještaji o prijetnjama, upozorenja i tipologije.
19. Ostali izvori informacija koje nadležna tijela mogu razmotriti uključuju:
- informacije od subjekata iz industrije kao što su tipologije i informacije o rizicima u nastajanju,
 - informacije civilnog društva kao što su indeksi o percepciji korupcije,
 - informacije međunarodnih tijela za određivanje standarda kao što su uzajamne evaluacije sustava država za sprečavanje pranja novca i financiranja terorizma, za suzbijanje korupcije i poreznih sustava država,
 - javne izvore informacija kao što su novinska izvješća,
 - informacije komercijalnih organizacija kao što su izvješća o rizicima i obavještajna izvješća i
 - informacije znanstvenih institucija.

Domaći čimbenici rizika

20. Nadležna tijela trebala bi posjedovati prikladno znanje, svijest i razumijevanje rizika od pranja novca i financiranja terorizma utvrđenih na nacionalnoj razini u cilju utvrđivanja čimbenika rizika od pranja novca i financiranja terorizma povezanih s domaćim finansijskim aktivnostima subjekata procjene.
21. Kao dio toga, a na temelju izvora opisanih u stavcima 17. – 19., nadležna tijela trebala bi, među ostalim, razumjeti:
- vrstu i razmjer pranja novca povezanog s predikatnim kaznenim djelima počinjenima u tuzemstvu,
 - razmjer pranja imovinske koristi ostvarene predikatnim kaznenim djelima počinjenima u inozemstvu,
 - razmjer terorističkih aktivnosti i skupina u zemlji i razinu potpore koju one uživaju,
 - odgovarajuće tipologije pranja novca i financiranja terorizma koje su utvrdile finansijsko-obavještajne jedinice i druga javna tijela ili privatni subjekti.

Inozemni čimbenici rizika

22. Kada subjekt procjene održava značajne poveznice s drugim državama članicama ili zemljama izvan EU-a zbog čega su subjekti procjene izloženi rizicima od pranja novca i financiranja terorizma povezanim s tim drugim zemljama, nadležna tijela trebala bi utvrditi te rizike. Značajne poveznice uključuju one:
- kod kojih društvo održava značajne poslovne odnose s drugim ugovornim stranama sa sjedištem u drugim državama članicama ili u zemljama izvan EU-a,
 - kod kojih je društvo dio financijske grupe sa sjedištem u drugoj državi članici ili u zemlji izvan EU-a,
 - kod kojih se stvarni vlasnici društva nalaze u drugoj državi članici ili u zemlji izvan EU-a i
 - kod kojih postoje bilo kakve druge relevantne poveznice s drugom državom članicom ili zemljom izvan EU-a, što znači da je društvo izloženo riziku od pranja novca i financiranja terorizma povezanom s tom zemljom.
23. Nadležna bi tijela trebala poduzeti opravdane mjere u cilju stjecanja prikladnog znanja, svijesti i razumijevanja u vezi s rizicima od pranja novca i financiranja terorizma povezanim s tim državama članicama ili zemljama izvan EU-a koji mogu utjecati na aktivnosti koje poduzimaju subjekti procjene. U tu svrhu, nadležna tijela trebala bi utvrditi čimbenike rizika u skladu s onima opisanima u stavcima 20. do 21. za svaku od tih država članica ili zemalja izvan EU-a.
24. Pri utvrđivanju zemalja izvan EU-a sa strateškim nedostatcima u svojim nacionalnim režimima sprečavanja pranja novca i financiranja terorizma koje predstavljaju značajne prijetnje financijskom sustavu Europske unije, nadležna tijela trebala bi uzeti u obzir delegirane akte koje je donijela Europska komisija u skladu s člankom 9. stavkom 2. Direktive (EU) 2015/849 i javne izjave koje su objavila relevantna međunarodna tijela za određivanje standarda, uključujući Stručnu skupinu za financijsko djelovanje (FATF), MoneyVal ili druga regionalna tijela slična FATF-u.

Čimbenici rizika od pranja novca i financiranja terorizma na razini cijelog sektora

25. Nadležna tijela trebala bi dobro razumjeti čimbenike rizika koji su relevantni za svaki financijski sektor i podsektor kao što su kreditne institucije, brokerske kuće, investicijska društva, institucije za platni promet, institucije za elektronički novac, ovlašteni mjenjači ili društva za životno osiguranje. Kao dio toga, nadležna tijela trebala bi razumjeti kako je organiziran svaki podsektor i rizike povezane s njihovim zajedničkim osobinama kao što su vrste proizvoda i usluga koje se pružaju, kanali dostave koji se koriste i vrsta stranaka kojima pružaju usluge.
26. Nadležna tijela trebala bi temeljiti svoje razumijevanje sektorskih i podsektorskih čimbenika rizika na pregledu na visokoj razini svih informacija prikupljenih od društava iz određenog financijskog sektora ili podsektora u vezi s rizicima od pranja novca i financiranja terorizma s

kojima su ona suočena. Nadležna tijela tada mogu utvrditi zajedničke značajke unutar svakog financijskog podsektora i financijskog sektora u cjelini.

Informacije o čimbenicima rizika od pranja novca i financiranja terorizma na razini subjekta procjene

27. Nadležna tijela trebala bi prikupiti dostatne, relevantne i pouzdane informacije radi ostvarivanja cjelovitog razumijevanja sljedećih značajki subjekta procjene:

- inherentnih čimbenika rizika od pranja novca i financiranja terorizma i
- čimbenika kojima se smanjuje inherentni rizik od pranja novca i financiranja terorizma.

28. Kada je subjekt procjene društvo, nadležna bi tijela u tu svrhu trebala prikupiti informacije koje uključuju sljedeće značajke (ali nisu ograničene samo na njih):

- vlasničku i korporativnu strukturu, uzimajući u obzir je li subjekt procjene međunarodna, inozemna ili domaća institucija, matično društvo, društvo kći, podružnica ili ima neki drugi oblik. Uzimajući u obzir razinu složenosti i transparentnosti organizacije i strukture subjekta procjene,
- reputaciju i integritet višeg rukovodstva, članova upravljačkog tijela i značajnih dioničara,
- prirodu i složenost proizvoda i usluga koje pruža te aktivnosti i transakcija koje provodi,
- korištene kanale dostave, uključujući slobodno pružanje usluga i korištenje zastupnicima ili posrednicima,
- vrstu stranaka kojima pruža usluge,
- geografsko područje poslovnih aktivnosti, a osobito kada se one provode u visokorizičnim zemljama izvan EU-a³, kao i, ako je primjenjivo, zemlje podrijetla ili poslovnog nastana znatnog dijela stranaka subjekta procjene.
- kvalitetu aranžmana i struktura unutarnjeg upravljanja, uključujući primjerenost i djelotvornost unutarnje revizije i funkcija praćenja usklađenosti, razinu usklađenosti s zakonskim i regulatornim zahtjevima u pogledu sprečavanja pranja novca i financiranja terorizma te djelotvornost politike i procedura za sprečavanje pranja novca i financiranja terorizma u mjeri u kojoj su one već poznate,
- prevladavajuću „korporativnu kulturu“, osobito „kulturu usklađenosti“ i kulturu transparentnosti i povjerenja u odnosima s nadležnim tijelima,
- ostale bonitetne i opće aspekte kao što su broj godina djelovanja, likvidnost ili adekvatnost kapitala.

³ Za informacije o čimbenicima koje treba uzeti u obzir pri procjeni rizika od pranja novca i financiranja terorizma povezanoga s područjima pravne nadležnosti vidjeti zajedničke smjernice na temelju članka 17. i članka 18. stavka 4. Direktive (EU) 2015/849 o pojednostavnjenoj i pojačanoj dubinskoj analizi stranke i čimbenicima koje bi kreditne i financijske institucije trebale razmotriti pri procjeni rizika od pranja novca i financiranja terorizma povezanog s pojedinačnim poslovnim odnosima i povremenim transakcijama.

29. Te informacije mogu potjecati iz sveukupnog bonitetnog nadzora i/ili nadzora poslovanja i mogu uzimati u obzir, gdje je to relevantno, bonitetne informacije prikupljene u okviru jedinstvenog nadzornog mehanizma⁴. Međutim, možda će biti prikladno posebno prikupiti te informacije ako se one već ne nalaze u arhivi nadležnih tijela.
30. Kada su subjekti procjene klasteri pojedinačnih društava, nadležna bi tijela trebala utvrditi relevantne čimbenike koji se temelje na onima navedenima u stavku 27. radi utvrđivanja značajki klastera u cjelini. Time bi trebalo omogućiti nadležnim tijelima da opravdaju svoje odluke o profilu rizika koji su dodijelili klasteru. Nadležna bi tijela trebala uzeti u obzir i rezultate prethodnih nadzornih mjera koji se odnose na društva uključena u taj klaster.

⁴ Vidjeti članak 6. Uredbe Vijeća (EU) br. 1024/2013 od 15. listopada 2013. o dodjeli određenih zadaća Europskoj središnjoj banci u vezi s politikama bonitetnog nadzora kreditnih institucija (SL L 287, 29.10.2013, str. 63.).

2. korak: procjena rizika

31. Nadležna tijela trebala bi na cjelovit način sagledati čimbenike rizika od pranja novca i financiranja terorizma koje su utvrdila u okviru 1. koraka, čime će zajedno stvoriti osnovu za procjenu rizika subjekta procjene.
32. Kao dio toga, nadležna tijela trebala bi procijeniti razmjer u kojem inherentni čimbenici rizika utvrđeni u okviru 1. koraka utječu na subjekta procjene te razmjer u kojem su postojeći sustavi i kontrole sprečavanja pranja novca i financiranja terorizma subjekta procjene prikladni za djelotvorno smanjivanje inherentnih rizika od pranja novca i financiranja terorizma kojima je subjekt procjene izložen. Sustavi i kontrole sprečavanja pranja novca i financiranja terorizma uključuju barem one navedene u članku 8. stavku 4. Direktive (EU) 2015/849, određene osobine kod izrade proizvoda kojima se ograničava izloženost pranju novca i financiranju terorizma, kao i šire aranžmane upravljanja i postupke upravljanja rizikom, uključujući sveukupnu kulturu rizika.

Ponderiranje inherentnih čimbenika rizika i čimbenika smanjivanja rizika

33. Nadležna tijela mogu odlučiti različito ponderirati čimbenike rizika i čimbenike smanjivanja rizika, ovisno o njihovoj relativnoj važnosti.
34. Pri ponderiranju inherentnih čimbenika rizika i čimbenika smanjivanja rizika nadležna bi tijela trebala na informiran način prosuditi o važnosti različitih čimbenika specifičnog subjekta procjene. Težina koja se pridaje pojedinačnim čimbenicima može se razlikovati u pogledu različitih subjekata procjene, no nadležna bi tijela trebala koristiti slične čimbenike za slične subjekte procjene.
35. Nadležna bi tijela trebala osigurati da na ponderiranje ne utječe neopravdano samo jedan čimbenik i da se na valjan način razmotre čimbenici utvrđeni Direktivom (EU) 2015/849 ili nacionalnim zakonodavstvom koji uvijek predstavljaju visok rizik od pranja novca ili financiranja terorizma.
36. Znatnim nedostacima koji mogu ozbiljno utjecati na djelotvornost mjera za sprečavanje pranja novca i financiranja terorizma trebalo bi pridati veću težinu u procjeni nego prosječnim ili manjim nedostacima.

Profili rizika i kategoriziranje subjekata procjene

37. Kombinacijom procjene razine inherentnog rizika i učinka smanjenja razine inherentnog rizika trebalo bi dovesti do dodjeljivanja sveukupnog profila rizika subjektu procjene za lakšu usporedbu među subjektima procjene i za izradu mjera koje se poduzimaju u okviru 3. koraka. Nadležna tijela trebala bi upotrijebiti svoju profesionalnu prosudbu pri potvrđivanju rezultata sveukupne procjene rizika te ih ispraviti ako je potrebno.
38. Nadležna tijela trebala bi odlučiti o najprimjerenijem načinu kategorizacije profila rizika subjekata procjene. Iako mnoga nadležna tijela klasificiraju subjekte procjene u kategorije

visokog, srednjeg ili niskog rizika, moguće su i druge kategorizacije kao na primjer kategorije visokog, srednje visokog, srednje niskog ili niskog rizika.

39. Nadležna tijela trebala bi razmotriti razmjenjivanje svoje kategorizacije i razloga za tu kategorizaciju sa svojim subjektima procjene.
40. Nadležna tijela trebala bi uzeti u obzir da se kategorizacija subjekata procjene u svrhu utvrđivanja rizika od pranja novca i financiranja terorizma može razlikovati od kategorija koje se primjenjuju na iste subjekte procjene pri utvrđivanju šireg rizika poslovanja ili bonitetnog rizika.

3. korak: nadzor

41. Procjena rizika trebala bi biti osnovom za razvoj nadzornih strategija za svakog subjekta procjene i za nadzirani sektor u cjelini.

Pojedinačni nadzorni planovi za sprečavanje pranja novca i financiranja terorizma

42. Nadležna tijela trebala bi rasporediti nadzorne resurse za svakog subjekta procjene u skladu s profilom rizika subjekta procjene.
43. Primjeri načina na koje nadležna tijela mogu prilagoditi svoj pristup uključuju:
- prilagođavanje prirode nadzora, na primjer prilagođavanjem omjera neizravnog i izravnog nadzora. Nadležna tijela trebala bi uzeti u obzir da je samo neizravan nadzor vjerojatno nedostatan u situacijama višeg rizika,
 - prilagođavanje usmjeravanja nadzora, na primjer usmjeravanjem na upravljanje rizicima povezanim s određenim proizvodima ili uslugama ili na specifične aspekte postupaka sprečavanja pranja novca i financiranja terorizma kao što su identifikacija stranaka, procjena rizika, praćenje poslovnog odnosa i izvješćivanja,
 - prilagođavanje učestalosti nadzora, na primjer manje učestalim praćenjem glavnih pokazatelja kada su rizici smanjeni i
 - prilagođavanje intenziteta i nametljivosti nadzora, na primjer određivanjem opsega pregleda dosjea stranaka u skladu s rizikom, ispitivanjem uzoraka transakcija i izvješća o sumnjivim transakcijama koje se provodi u izravnom nadzoru. Nadležna bi tijela trebala uzeti u obzir da će pregled koji se temelji samo na procjeni politike i procedura, a ne i na procjeni provedbe, vjerojatno biti nedostatan u situacijama višeg rizika.
44. Nadležna tijela trebala bi osigurati da se nadzor subjekata procjene povezanih s višim rizicima od pranja novca i financiranja terorizma provodi češće i nametljivije. To se primjenjuje i u slučajevima u kojima su društva uvrštena u klaster u svrhu procjene rizika.
45. Nadležna tijela trebala bi prepoznati da društva izložena višim razinama rizika od pranja novca i financiranja terorizma možda nisu sistemski važna. Stoga se nadležna tijela pri odlučivanju o najprimjerenijim nadzornim mjerama za sprečavanje pranja novca i financiranja terorizma ne bi trebala isključivo oslanjati na svoje procjene bonitetnog rizika i rizika poslovanja niti bi trebala uzimati u obzir samo sistemski važna društva. Nadležna tijela trebala bi uzeti u obzir da u svrhu nadzora sprečavanja pranja novca i financiranja terorizma možda nije primjereno izvoditi zaključke iz razine bonitetnog rizika ili rizika poslovanja, bez obzira na to bio on visok ili nizak.
46. Ako se utvrdi novi rizik tijekom izravnog ili neizravnog nadzora nadležna tijela trebala bi odgovoriti pravodobno i na primjeren način. To može uključivati izmjenu prvotnoga nadzornog plana za sprečavanje pranja novca i financiranja terorizma da bi se u njemu bolje odražavali rizici od pranja novca i financiranja terorizma kojima je subjekt procjene izložen. Nadležna tijela trebala bi primjereno dokumentirati bilo koju promjenu u nadzornom planu za sprečavanje pranja novca i financiranja terorizma.

Sveukupni nadzorni plan za sprečavanje pranja novca i financiranja terorizma

47. Nadležna tijela trebala bi upotrebljavati svoje procjene rizika subjekata procjene kao i svoje šire razumijevanje rizika od pranja novca i financiranja terorizma kojima su izloženi njihovi sektori u cilju procjene razmjera u kojem to predstavlja rizik za postizanje njihovih ciljeva, te bi u skladu s time trebala raspodijeliti nadzorne resurse za nadzor sprečavanja pranja novca i financiranja terorizma. Nadležna tijela potom bi trebala odlučiti o sveukupnoj nadzornoj strategiji.
48. Nadležna tijela trebala bi osigurati dostupnost dostatnih resursa za provedbu nadzorne strategije za sve obveznike.
49. U cilju osiguravanja ravnoteže među svim pojedinačnim nadzornim planovima za sprečavanje pranja novca i financiranja terorizma koji su doneseni u skladu s prethodnim stavcima, nadležna tijela trebala bi ih koordinirati u okviru sveukupnog nadzornog plana za sprečavanje pranja novca i financiranja terorizma koji bi trebao biti usklađen sa sveukupnim utvrđenim rizicima od pranja novca i financiranja terorizma.

Obuka

50. Nadležna tijela trebala bi osigurati da osoblje s izravnim ili neizravnim odgovornostima u vezi sa sprečavanjem pranja novca i financiranja terorizma posjeduje odgovarajuće znanje i razumijevanje primjenjivog zakonskog i regulatornog okvira za sprečavanje pranja novca i financiranja terorizma, te da je prikladno kvalificirano i osposobljeno za ispravno prosuđivanje.
51. Kao dio toga, nadležna tijela trebala bi osposobljavati svoje nadzornike za praktičnu primjenu svojeg modela nadzora sprečavanja pranja novca i financiranja terorizma koji se temelji na riziku, kako bi nadzornici bili sposobni provesti nadzor sprečavanja pranja novca i financiranja terorizma koji se temelji na riziku na djelotvoran i usklađen način. Među ostalim, nadležna tijela trebala bi osigurati da su nadzornici sposobni:
 - razumjeti stupanj slobode odlučivanja subjekta procjene pri procjenjivanju i smanjivanju rizika od pranja novca i financiranja terorizma,
 - procijeniti kvalitetu procjene rizika subjekta procjene i
 - procijeniti primjerenost, proporcionalnost i djelotvornost politike i procedura subjekta procjene za sprečavanje pranja novca i financiranja terorizma i širih aranžmana upravljanja te unutarnjih kontrola subjekta procjene u pogledu vlastite procjene rizika.
52. Obuku bi trebalo osmisliti u skladu s odgovornostima odgovarajućeg osoblja u vezi sa sprečavanjem pranja novca i financiranja terorizma, što može uključivati tečajeve stručnog osposobljavanja, pronalaženje osoblja i „učenje u praksi”. Nadležna tijela mogu imati koristi i od razmjene znanja među nadležnim tijelima i ostalim relevantnim tijelima za sprečavanje pranja novca i financiranja terorizma.

53. Nadležna tijela trebala bi osigurati ažuriranu i relevantnu stručnost osoblja u vezi sa sprečavanjem pranja novca i financiranja terorizma te da uključuje svijest o rizicima u nastajanju prema potrebi.

4. korak: praćenje i daljnje aktivnosti

Ažuriranje procjene rizika i nadzornog akcijskog plana (1., 2. i 3. korak)

54. S obzirom na to da nadzor koji se temelji na riziku nije jednokratna mjera, već trajan i cikličan postupak, informacije na kojima se temelji procjena rizika trebalo bi pregledati periodički i na *ad hoc* osnovi te ažurirati prema potrebi.

Periodički pregledi

55. Nadležna tijela trebala bi provoditi periodičke preglede svojih procjena rizika u cilju osiguravanja njihove ažurnosti i relevantnosti.
56. Vremenski raspored svakog pregleda trebao bi biti u skladu s rizikom od pranja novca i financiranja terorizma povezanim sa subjektom procjene. Pregledi bi trebali biti učestaliji za visokorizične subjekte procjene ili one koji se suočavaju s čestim promjenama svojih aktivnosti i djeluju u okruženju koje se brzo mijenja.

Ad hoc pregledi

57. *Ad hoc* pregledi čimbenika rizika, procjene rizika i, kada je potrebno, nadzornih planova trebali bi se provoditi nakon značajnih promjena koje utječu na profil rizika subjekta procjene. Primjeri značajnih promjena uključuju:
- velike vanjske događaje uslijed kojih se mijenja priroda rizika,
 - rizike od pranja novca i financiranja terorizma u nastajanju,
 - rezultate neizravnog i izravnog nadzora i bilo koje daljnje mjere koje provodi subjekt procjene u svrhu ispravljanja ili ublažavanja,
 - promjene ili pojavu novih informacija u vezi s vlasnicima kvalificiranih udjela, s članovima upravnog odbora ili djelovanjima nositelja ključnih funkcija ili s organizacijom subjekta procjene i
 - druge situacije u kojima nadležno tijelo ima osnove smatrati da informacije na kojima se temelji njegova procjena rizika nisu više relevantne ili imaju znatne nedostatke.
58. Nadležna tijela također bi trebala razmotriti bi li promjene koje utječu na određenog subjekta procjene mogle utjecati i na druge subjekte procjene, a ujedno bi trebala obnoviti postupak procjene rizika za druge značajno pogođene subjekte procjene.

Pregled modela nadzora sprečavanja pranja novca i financiranja terorizma koji se temelji na riziku

59. Nadležna tijela trebala bi nastojati osigurati da se njihove unutarnje procedure provode usklađeno i djelotvorno, uključujući metodologiju za procjenu rizika od pranja novca i financiranja terorizma.

60. Kada se pregledom utvrde problemi u vezi s modelom nadzora sprečavanja pranja novca i financiranja terorizma koji se temelji na riziku, nadležna tijela trebala bi poduzeti mjere za otklanjanje tih problema. U idealnim uvjetima, u cilju omogućivanja usporedbe tijekom određenog vremena, model ne bi trebalo učestalo mijenjati u kratkim vremenskim razmacima. Unatoč tome, nadležna bi tijela trebala odmah provesti pregled metodologije kada je to potrebno.

Periodički pregledi

61. Nadležna tijela trebala bi periodički revidirati svoj model nadzora sprečavanja pranja novca i financiranja terorizma koji se temelji na riziku u cilju utvrđivanja postižu li se njime namjeravani ishodi, i osobito, je li razina nadzornih resursa i dalje u skladu s utvrđenim rizicima od pranja novca i financiranja terorizma.
62. Pri provođenju pregleda primjerenosti i djelotvornosti svojeg modela nadzora sprečavanja pranja novca i financiranja terorizma koji se temelji na riziku, nadležna tijela mogu upotrebljavati različite alate, uključujući stručno znanje, upitnike za samoprocjenu, ispitivanje uzoraka nadzornih mjera, usporedbe s novim informacijama kao što su izvješća i povratne informacije drugih nadležnih ili relevantnih tijela za sprečavanja pranja novca i financiranja terorizma, tijela kaznenog progona i drugih nacionalnih tijela ili dokumenti relevantnih europskih ili međunarodnih organizacija. Nadležna bi se tijela ujedno trebala nastojati upoznati s najboljim međunarodnim praksama i razmotriti sudjelovanje na relevantnim međunarodnim i europskim forumima.
63. S pomoću mjerenja učinka nadzora sprečavanja pranja novca i financiranja terorizma na razinu usklađenosti i djelotvornosti kontrola sprečavanja pranja novca i financiranja terorizma subjekata procjene može se ujedno pomoći nadležnim tijelima u procjeni djelotvornosti njihovog modela nadzora sprečavanja pranja novca i financiranja terorizma koji se temelji na riziku.

Ad hoc pregledi

64. Osim provođenja redovitih pregleda u fiksnim vremenskim razmacima, nadležna tijela trebala bi revidirati, ažurirati ili izmijeniti svoj model nadzora sprečavanja pranja novca i financiranja terorizma koji se temelji na riziku ako bi njegova primjerenost ili djelotvornost bila dovedena u pitanje uslijed događaja kao što su:
- vanjske evaluacije modela koju provede, na primjer, Stručna skupina za financijsko djelovanje (FATF) ili Moneyval ili vanjske revizije,
 - unutarnje evaluacije modela, na primjer, analiza praznina, izvješće unutarnje revizije, ispitivanje osiguravanja kvalitete i programi koji se temelje na „naučenim lekcijama”,
 - značajne promjene nadzornog sustava kao što je stvaranje novog odjela ili znatno povećanje broja osoblja, promjene među članovima odbora ili uprave ili znatne promjene u financijskom sektoru,
 - značajne promjene zakonodavnog ili regulatornog okruženja za sprečavanje pranja novca i financiranja terorizma, i

- pojava ili utvrđivanje novih čimbenika rizika.

Organizacijski i proceduralni aspekti postupka provođenja pregleda

65. Objektivan postupak pregleda treba bi biti utemeljen na jasnim i transparentnim unutarnjim procedurama. Takvim procedurama ne bi trebalo samo utvrditi kada je potrebno provesti reviziju, već bi njima trebalo utvrditi i sadržaj postupka revizije te ovlaštene osobe koje ga provode. S obzirom na potonje, pregled modela nadzora sprečavanja pranja novca i financiranja terorizma koji se temelji na riziku moguće je provesti unutar bilo kojeg tima nadležnog tijela koje je prethodno izradilo taj model ili ga može provesti tim nadležnog tijela za unutarnji pregled kvalitete, za unutarnju reviziju ili za upravljanje rizikom.
66. Osim postupka unutarnjeg pregleda, nadležno tijelo može vanjskom stručnjaku povjeriti zadatak objektivne evaluacije svojeg modela ili osiguravanja usklađivanja na nacionalnoj razini s modelima koje upotrebljavaju druga nadležna tijela.

Vođenje evidencije

67. Nadležna tijela trebala bi dokumentirati model nadzora sprečavanja pranja novca i financiranja terorizma koji se temelji na riziku, njegovu provedbu i naknadne preglede na prikladan način radi svoje institucionalne (nadzorne) memorije i ujedno bi trebala osigurati evidenciju ishoda, odluka i opravdanja na temelju kojih su doneseni u cilju osiguravanja usklađenosti i dosljednosti djelovanja koje nadležno tijelo poduzima prema različitim subjektima procjene.

Povratne informacije i daljnje aktivnosti

Odgovornost

68. Više rukovodstvo nadležnog tijela trebalo bi na primjeren način razumjeti rizike od pranja novca i financiranja terorizma koji su prisutni u nadziranom sektoru i podsektorima te bi trebalo biti redovito obavještavano o nadzornim mjerama u vezi sa sprečavanjem pranja novca i financiranja terorizma te o njihovom ishodu. Cilj toga jest omogućiti višem rukovodstvu da prosuđuje o sveukupnoj djelotvornosti mjera koje su proveli subjekti procjene u cilju smanjivanja rizika kao i o potrebi za revidiranjem, kada je potrebno, intenziteta i učestalosti nadzora i raspodjele nadzornih resursa.

Oblik povratnih informacija

69. Rezultati procjene rizika od pranja novca i financiranja terorizma treba podijeliti s relevantnim osobljem zaduženim za sprečavanje pranja novca i financiranja terorizma unutar nadležnog tijela.
70. Ti rezultati mogu poslužiti i u postupku bonitetnog nadzora i nadzora poslovanja ili mogu biti relevantni za sektorsku ili nacionalnu procjenu rizika ili promjene u politici, kao i za postupak suradnje s drugim nadležnim ili relevantnim tijelima za sprečavanje pranja novca i financiranja terorizma.

71. Nadležna tijela trebala bi utvrditi prikladne načine pružanja povratnih informacija dionicima o ishodima procjena rizika i nadzornih mjera, izravno dotičnim subjektima procjene ili širem reguliranom sektoru, uključujući subjekte iz industrije i profesionalna udruženja. Razina detalja informacija koje treba podijeliti, vremenski okvir i način na koji se te povratne informacije priopćavaju može se razlikovati, a pritom treba uzeti u obzir interese nadležnih tijela i primjenjive odredbe o povjerljivosti.
72. Primjeri različitih načina pružanja povratnih informacija subjektima procjene uključuju:
- nadzorne smjernice,
 - pisma upućena pojedinačnim subjektima procjene ili skupinama subjekata procjene,
 - bilateralne ili multilateralne sastanke,
 - obavijesti o izvršenju i
 - govore.

Glava III. – Provedba

Provedba

73. Nadležna tijela trebala bi provesti ove smjernice njihovim uključivanjem u svoje nadzorne postupke i procedure do [u roku od jedne godine nakon donošenja ovih smjernica].